

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА

ІНСТИТУТ МИСТЕЦТВ

КАФЕДРА ІНСТРУМЕНТАЛЬНО-ВИКОНАВСЬКОЇ МАЙСТЕРНОСТІ

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи

Олексій ЖИЛЬЦОВ

« 09 » _____ 09 _____ 2021 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОРКЕСТРОВИЙ КЛАС

для студентів

Спеціальності 025 «Музичне мистецтво»

Освітнього рівня: перший (бакалаврський)

Освітньої програми

025.00.03 Інструментальне виконавство
(оркестрові струнні, народні, духові та ударні інструменти)

Київ-2021

Розробник: **Тущенко Михайло Михайлович**, старший викладач кафедри інструментально - виконавської майстерності Інституту мистецтв Київського університету імені Бориса Грінченка

Викладач: **Тущенко Михайло Михайлович**, старший викладач кафедри інструментально - виконавської майстерності Інституту мистецтв Київського університету імені Бориса Грінченка

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри інструментально-виконавської майстерності

Протокол № 2 від 09.09.2021 року

Завідувача кафедри Катерина ЗАВАЛКО

(підпис)

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої (професійної/наукової) програми 025.00.04 «Інструментальне виконавство (оркестрові струнні, народні, духові та ударні інструменти)»

09.09.2021 р.

Гарант освітньої (професійної/наукової)

програми Віктор СПОДАРЕНКО

(підпис)

Робочу програму перевірено

_____ 2021 р.

Заступник директора (Алла ТАРАННИК)

Пролонговано:

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__»__ 20__ р., протокол № __
(підпис) (ПІБ)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__»__ 20__ р., протокол № __
(підпис) (ПІБ)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__»__ 20__ р., протокол № __
(підпис) (ПІБ)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__»__ 20__ р., протокол № __
(підпис) (ПІБ)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання - денна	
Вид дисципліни	обов'язкова	
Мова викладання	українська	
Загальний обсяг кредитів / годин	6 / 180	
Курс	II	
Семестр	3	4
Кількість змістових модулів з розподілом:	4	
Обсяг кредитів	3	3
Обсяг годин, в тому числі:	90	90
Аудиторні	60	60
модульний контроль	6	6
семестровий контроль	6	-
самостійна робота	18	24
Форми семестрового контролю	екзамен	-

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни «Оркестровий клас» – розвинути у студентів інструментально-виконавські вміння та сформувати навички оркестрової (ансамблевої) гри.

Завдання навчальної дисципліни:

- ознайомлення студентів з історією створення, будовою, способами звуковидобування, технікою гри, виконавськими функціями та різновидами оркестрових інструментів;
- оволодіння навичками гри на одному або кількох оркестрових інструментах;
- ознайомлення студентів зі специфікою оркестрового (ансамблевого) музикування;
- опанування студентами навичок оркестрової та ансамблевої гри засобом вивчення кращих зразків вітчизняної та зарубіжної класичної, народної й сучасної музики;
- виховання адекватного відчуття ритму й динаміки, архітектоніки твору, вміння слухати інших учасників колективу;
- розвиток музичного мислення й пам'яті, чуття форми, образного уявлення твору музичного кругозору студентів;
- виховання почуття відповідальності за якість опанування оркестровими (ансамблевими) партіями, навичок самоконтролю та самооцінки власних і колективних ігрових дій, творчої ініціативи студентів;
- формування та розвиток музично-пізнавальних здібностей,

музичного смаку, емоційно-ціннісного ставлення до музики, культурних надбань свого народу та мистецтва в цілому.

Формою контролю знань і вмінь є контрольні прослуховування: екзамен (1 семестр), де виконуються партії з оркестрового репертуару, передбачені програмою.

Протягом проходження курсу у студентів мають бути сформовані наступні **програмні компетентності**: загальні та фахові (спеціальні).

Програмні компетентності		
Загальні компетентності (ЗК)	ЗК 1	Здатність до спілкування державною мовою як усно, так і письмово.
	ЗК 2	Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
	ЗК 4	Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
	ЗК 6	Навички міжособистісної взаємодії.
	ЗК 7	Здатність бути критичним і самокритичним.
	ЗК 8	Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
	ЗК 11	Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.
Спеціальні (фахові) компетентності (СК)	СК 1	Здатність демонструвати достатньо високий рівень виконавської майстерності.
	СК 3	Здатність усвідомлювати художньо-естетичну природу музичного мистецтва.
	СК 6	Здатність використовувати професійні знання та навички в процесі творчої діяльності.
	СК 9	Здатність розуміти основні шляхи інтерпретації художнього образу.

	СК 11	Здатність оперувати професійною термінологією.
	СК 14	Здатність демонструвати базові навички ділових комунікацій.
	СК 15	Здатність здійснювати редакторську/ менеджерську/ аранжувальну діяльність в сфері музичного мистецтва.

Програмні результати навчання	
РН 1	Демонструвати артистизм, виконавську культуру та технічну майстерність володіння інструментом на належному фаховому рівні під час виконавської діяльності.
РН 2	Володіти методами та навичками оркестрової та ансамблевої гри, репетиційної роботи та концертних виступів.
РН 5	Відтворювати драматургічну концепцію музичного твору, створювати його художню інтерпретацію.
ПР 8	Демонструвати володіння музично-аналітичними навичками в процесі створення виконавських, музикознавчих та педагогічних інтерпретацій.
РН 9	Демонструвати володіння теоретичними та практичними основами інструментування, аранжування музики та композиції, вміння здійснювати переклад музичних творів для різних колективів (оркестру, ансамблю).
РН 10	Володіти базовими знаннями, практичними навичками організаційної та творчої роботи з ансамблевим колективом.
РН 12	Володіти термінологією музичного мистецтва, його понятійно-категоріальним апаратом.

3. Структура навчальної дисципліни

II курс								
№ тем	Назви теоретичних/практичних розділів	Кількість годин						
		Разом	Аудиторних	Лекційних	Семестровий контроль	Практичних	Модульний контроль	Самостійна робота
III СЕМЕСТР								
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1: Ознайомлення з інструментами, оркестру набуття навичок гри на них								
1.1	Виконавська техніка.	15	15			15		5
1.2	Оволодіння навичками виконавської техніки.	15	15			15		5
МКР		3					3	
<i>Разом</i>		43	30			30	3	10
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2: Вивчення та виконання вправ, нескладних п'єс в складі оркестру								
2.1	Розвиток технічних навичок.	15	15		3	15		4
2.2	Оволодіння навичками ансамблевого виконання.	15	15		3	15		4
МКР		3					3	
<i>Разом</i>		47	30		6	30	3	8
Усього за III семестр		90	60		6	60	6	18
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3: Формування навичок колективного музикування на прикладі вивчення різножанрових п'єс: вальсів, польок, маршів тощо								
3.1	Оволодіння вміннями якісного звуковидобування.	15	15			15		6
3.2	Формування навичок ансамблевого музикування	15	15			15		6
МКР		3					3	
<i>Разом</i>		45	30			30	3	12

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 4:								
Формування навичок колективного музикування на прикладі вивчення різножанрових п'єс: вальсів, польок, маршів тощо								
4.1	Формування вміння користуватися різноманітними ритмічними формулами.	15	15			15		6
4.2	Формування навичок ансамблевого музикування.	15	15			15		6
МКР		3					3	
<i>Разом</i>		45	30			30	3	12
Усього за IV семестр		90	60			60	6	24
УСЬОГО		180	120		6	120	12	42

**4. Програма навчальної дисципліни
Змістовий модуль 1 (II курс, III семестр)
Ознайомлення з інструментами оркестру, набуття навичок
гри на них**

Тема 5.1. Виконавська техніка:

- ознайомлення з існуючими видами оркестрів, історією створення інструментів;
- посадка, закріплення положення інструмента, постанова рук;
- оволодіння прийомами звуковидобування (на окремих інструментах);
- гра мажорних гам у дві октави штрихами легато, нон легато, спікато, арпеджіо, акорди;
- роз'яснення функцій та ролі окремих інструментальних груп у колективному музикуванні;

Основна література: 1, 2.

Додаткова література: 1 – 8.

Тема 5.2. Оволодіння навичками виконавської техніки в окремих оркестрових групах.

Основна література: 1, 2.

Додаткова література: 1 – 8.

Змістовий модуль 2 (II курс, III семестр).

Вивчення та виконання вправ, нескладних п'єс в складі оркестру

Тема 6.1. Розвиток технічних навичок. Виховання у студентів уважного ставлення до нотного тексту, вміння підбирати необхідну аплікатуру, з'ясовувати виражальний зміст музичного твору.

Основна література: 1, 2.

Додаткова література: 1 – 8.

Тема 6.2. Оволодіння навичками ансамблевого виконання на прикладі вивчення різножанрових п'єс: вальсів, польок, маршів: одночасний вступ, затримування на ферматах;

гра в заданому темпі, проведення динамічної лінії за рукою диригента, самостійне відраховування пауз у своїй партії;

збалансоване звучання свого інструмента в оркестровій фактурі, відповідність штрихів, динаміки, темпу.

Основна література: 1, 2.

Додаткова література: 1 – 8.

Змістовий модуль 3 (II курс, IV семестр).

Формування навичок ансамблевого музикування на прикладі вивчення різножанрових п'єс: вальсів, польок, маршів тощо

Тема 7.1. Оволодіння вміннями якісного звуковидобування, фразування, артикуляції.

Основна література: 1, 2.

Додаткова література: 1 – 8.

Тема 7.2. Формування навичок ансамблевого музикування на прикладі вивчення різножанрових п'єс: вальсів, польок, маршів тощо.

Основна література: 1, 2.

Додаткова література: 1 – 8.

Змістовий модуль 4 (II курс, IV семестр)

Формування навичок ансамблевого музикування на прикладі вивчення різножанрових п'єс: вальсів, польок, маршів тощо

Тема 8.1. Формування вміння користуватися різноманітними ритмічними формулами, необхідних для виконання творів різних форм та жанрів.

Основна література: 1, 2.

Додаткова література: 1 – 8.

Тема 8.2. Формування навичок ансамблевого музикування на прикладі вивчення різножанрових п'єс: вальсів, польок, маршів тощо.

Основна література: 1, 2.

Додаткова література: 1 – 8.

5. Контроль навчальних досягнень

5.1 Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Вид діяльності студента	Максимальна к-сть балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3		Модуль 4	
		Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів
Відвідування практичних занять	1	30	30	30	30	30	30	30	30
Робота на практичних заняттях	10	30	300	30	300	30	300	30	300
Виконання завдань для самостійної	5	5	25	5	25	4	20	4	20
Контрольне модульне прослуховування	25	3	75	3	75	3	75	3	75
Разом		-	430	-	430	-	425	-	425
Максимальна кількість		860				850			

балів:		
Розрахунок коефіцієнта:	Усього за період роботи до екзамену 860 балів (що прирівнюється до 60 балів з урахуванням коефіцієнта – 14,3).	Усього за період роботи до заліку 850 балів (що прирівнюється до 100 балів з урахуванням коефіцієнта – 8,5).

5.2. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання

№	Модульна контрольна робота 1	Критерії оцінювання	Бали
1.	Практичне виконання.	Якість виконання	5
2.	Прослуховування під час роботи в оркестрії і дотримання основних етапів вивчення пасажної та акордової техніки	Повний обсяг виконання	5
3.	Формування навичок моторики	Високий рівень дрібної техніки	7
4.	Взаємозв'язок технічних і художньо-музичних завдань	Відображення художнього образу під час виконання етюдів на різні види техніки	8
Максимальна кількість балів			25
№	Модульна контрольна робота 2	Критерії оцінювання	Бали
1.	Практичне виконання творів.	Якість виконання	5
2.	Виконання вправ, нескладних п'єс в складі оркестру.	Повний обсяг виконання	5
3.	Володіння навичками оркестрового мислення і його взаємодія з виконавськими вимогами	Інтонаційна структура тематичного матеріалу	5
4.	Опанування драматургією музичного образу	Розуміння форми твору	5
5.	Реалізація виконавського задуму інтерпретації музичних творів	Формотворення	5
Максимальна кількість балів			25
№	Модульна контрольна робота 3	Критерії оцінювання	Бали

1.	Практичне виконання п'єс кантиленного чи віртуозного характеру	Звукова тембральність	8
2.	Прослуховування під час роботи.	Якість виконання	8
3.	Коригування виконавських виражальних засобів та звукового результату	Володіння динамікою, тембрами та агогікою	9
Максимальна кількість балів			25
№	Модульна контрольна робота 4	Критерії оцінюванн	Бали
1.	Прослуховування під час роботи.	Якість виконання	8
2.	Формування навичок ансамблевого музикування на прикладі вивчення різножанрових п'єс.	Повний обсяг виконання	8
3.	Відтворення музичного твору у відповідності до стилю художньо-виразної досконалості	Стилістична достовірність виконання	9
Максимальна кількість балів			25

При необхідності модульний контроль, залік, екзамен відбуваються через мережу Інтернет, **дистанційно**.

Студент записує відео матеріал зі своєю програмою (своє виконання) на відповідному обладнанні (відео чи фото камеру, телефон з камерою тощо) та завантажує його в папку, яка спеціально створена у інтернет-програмі гугл-диск на сайті навчального закладу.

5.3. Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання.

№	Зміст завдання. На практичному занятті (повідомлення, відтворення у практичній діяльності)	Академічний контроль	Бали
---	--	----------------------	------

1.	Розвиток технічних навичок.	Якість звуковидобування 1 Знайомство з партитурою 1 Добір музики на слух 1 Транспонування 1 Злагодженість виконання 1	5
2.	Вивчення та виконання музичних творів різних жанрів (початковий рівень складності).	Якість звуковидобування 1 Знайомство з партитурою 1 Добір музики на слух 1 Транспонування 1 Злагодженість виконання 1	5
3.	Оволодіння технікою читання нот з аркуша (початковий рівень)	Якість звуковидобування 1 Знайомство з партитурою 1 Добір музики на слух 1 Транспонування 1 Злагодженість виконання 1	5
4.	Вивчення та виконання музичних творів різних жанрів (середній рівень).	Якість звуковидобування 1 Знайомство з партитурою 1 Добір музики на слух 1 Транспонування 1 Злагодженість виконання 1	5
5.	Вивчення та виконання музичних творів українських авторів.	Якість звуковидобування 1 Знайомство з партитурою 1 Добір музики на слух 1 Транспонування 1 Злагодженість виконання 1	5
6.	Оволодіння технікою читання нот з аркуша (середній рівень)	Якість звуковидобування 1 Знайомство з партитурою 1 Добір музики на слух 1 Транспонування 1 Злагодженість виконання 1	5

5.4. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання.

Програма екзамену (ІІІ семестр) складається з твору з репертуару оркестру. У процесі оцінювання навчальних досягнень бакалаврів застосовуються такі методи:

- практичні: індивідуальне виконання оркестрових партій, програвання партій у складі оркестрової групи, оркестрового колективу в цілому;
- усного контролю: індивідуальне опитування, співбесіда.
- самоконтролю: уміння самостійно оцінювати свої знання, вміння та навички.

5.5. Шкала відповідності оцінок.

Рейтингова оцінка	Оцінка за 100-бальною шкалою	Значення оцінки
A	90-100 балів	Відмінно – відмінний рівень умінь та навичок в межах обов'язкового матеріалу з можливими незначними недоліками. Студент демонструє емоційний відгук на музику, сценічну свободу, виконує в характері, відчувається розуміння форми та цілісності музичних творів.
B	82-89 балів	Дуже добре – достатньо високий рівень умінь та навичок в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок. Студент втілює драматургію музичних творів, розуміння виразності музичної мови.
C	75-81 балів	Добре – загалом добрий рівень умінь та навичок із незначною кількістю помилок. Студент доносить зміст твору, але не вистачає якісного звуковидобування, фразування, вистроєності динамічного плану тощо.
D	69-74 балів	Задовільно – посередній рівень умінь та навичок із значною кількістю недоліків, проте достатній для подальшого навчання або професійної діяльності. Студент демонструє маловиражені технічні, артистичні можливості, невпевненість у своїх діях.

E	60-68 балів	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень умінь та навичок. Студент зіштовхується із текстовими та технічними зривами, погано інтонує.
FX	35-59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень умінь та навичок з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання.
F	1-34 балів	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень умінь та навичок, що вимагає повторного вивчення дисципліни.

Бали	Критерії
35 – 40	Студент продемонстрував досконале володіння музичним інструментом. Технічна майстерність на необхідному рівні. Складність програми відповідає вимогам. В грі присутнє відчуття стилю музики, що виконується. Гра стабільна, без текстових помилок.
30 – 34	Студент продемонстрував дуже добре володіння музичним інструментом. Допустив незначні випадкові технічні огріхи, які суттєво не впливають на загальну картину технічної майстерності. Складність програми відповідає вимогам. В грі присутнє відчуття стилю музики, що виконується. Гра відносно стабільна, проте мають місце незначні текстові неточності, які не порушують форми творів і не впливають на цілісне їх сприйняття.
25 – 29	Студент продемонстрував добрий рівень володіння музичним інструментом. Технічна майстерність добра, але допущені артикуляційні, темпоритмічні неточності у виконанні, неохайна педалізація. Рівень складності програми відповідає вимогам, проте відчуття стилю, характеру музики та фразування не завжди логічне і переконливе. Мають місце деякі текстові неточності.
19 – 24	Студент продемонстрував достатній рівень володіння музичним інструментом. Виявив недосконале володіння засобами піаністичної виразності. Рівень складності програми середній або завищений щодо його виконавських можливостей. Розуміння стилю фрагментарне, фразування непереконливе. Використання динаміки і агогіки дещо хаотичне, непродумане. Артистизм невиразний. Виконання недостатньо стабільне. Текст відтворений з численними неточностями.
10 – 18	Студент продемонстрував посередній рівень володіння музичним інструментом. Виявив обмежені технічні можливості. Складність

	<p>програми невисока. Не охоплена форма творів, нелогічне фразування. Мало використовує засоби художньої виразності – динаміку, агогіку. Артистизм не виявлений. Виконання програми нестабільне.</p>
1 – 9	<p>Виявлений низький рівень володіння інструментом. Неякісне звуковидобування, значні проблеми з метроритмом. Складність програми недостатня, несформоване відчуття стилю, нерозуміння характеру музичних творів, невміння фразувати. Відсутній артистизм виконання. У тексті допущена велика кількість грубих помилок. Гра нестабільна.</p>

**6. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНА КАРТА ДИСЦИПЛІНИ
«ОРКЕСТРОВИЙ КЛАС»**

II курс.

Практичні заняття – 120 год. Модульний контроль – 12 год. Самостійна робота-42 год. Семестровий контроль – 6.

Модулі	III семестр				IV семестр			
	Змістовий модуль 1		Змістовий модуль 2		Змістовий модуль 3		Змістовий модуль 4	
Назва модуля	Ознайомлення з інструментами оркестру, набуття навичок гри на них.		Виконання вправ, нескладних п'єс в складі оркестру.		Формування навичок ансамблевого музикування.		Формування навичок ансамблевого музикування	
К-сть балів за модуль	430 балів		430 бали		425 бали		425 бали	
Заняття	1 - 15	16 - 30	31 - 45	46 - 60	1 - 15	16 - 30	31 - 45	46 - 60
Лекційні								
Семінари								
Практичні	15	15	15	15	15	15	15	15
Назва начального модуля (практичне заняття)	Тема 5.1. Ознайомлення з групами оркестрових інструментів 1*15=15 10*15=150 165 б.	Тема 5.2. Ознайомлення з групами оркестрових міхових інструментів. 1*15=15 10*15=150	Тема 6.1. Виконання вправ для лівої та правої рук. 1*15=15 10*15=150 165 б.	Тема 6.2. Гра нескладних п'єс у складі оркестру. 1*15=15 10*15=150 165 б.	Тема 7.1. Розвиток ансамблевої гри. 1*15=15 10*15=150 165 б.	Тема 7.2. Розвиток ансамблевої гри. 1*15=15 10*15=150 165 б.	Тема 8.1. Розвиток ансамблевої гри. 1*15=15 10*15=150 165 б.	Тема 8.2. Розвиток ансамблевої гри. 1*15=15 10*15=150 165 б.

7. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Література основна:

1. Давидов М. А. Проблеми розвитку академічного народно-інструментального мистецтва в Україні : зб. статей / М. А. Давидов. – К.: Видавництво імені Олени Теліги, 1998. – 207с.(В бібліотеці Інституту мистецтв Київського університету імені Бориса Грінченка є 1 екземпляр).
2. Давидов М. А. Історія виконавства на народних інструментах. (Українська академічна школа): підруч. [для вищ. та серед. муз. навч. закл.] /М. А. Давидов. – К.: НМАУ ім. П. І. Чайковського, 2005. – 420с. (В бібліотеці Інституту мистецтв Київського університету імені Бориса Грінченка є 1 екземпляр).

Література додаткова:

1. Гуцал В. О. Грає оркестр українських народних інструментів: методичні поради керівникам самодіяльних колективів /В.О. Гуцал. – К.: Мистецтво, 1978. – 164с.
2. Дейнега В. М. Музичний інструментарій як показник специфіки оркестру народних інструментів / В. Дейнега // Науковий вісник НМАУ ім. П. І. Чайковського. – Вип. 22: Музичне виконавство. – Кн. 8. – К., 2002. – С.119-129.
3. Хащеватська С. С. Інструментознавство. Підручник для вищих навчальних закладів культури і мистецтв III–IV рівнів акредитації/ С. Хащеватська – Вінниця, Нова книга, 2008. – 256 с.
4. Іванов П. Г. Оркестр українських народних інструментів / П. Г. Іванов.– К.: Музична Україна, 1981. – 110 с.
5. Ільченко О. О. Народне оркестрове виконавство: аматорство і проблеми художності [Текст] : Монографія / О. О. Ільченко. Київський ін-т культури. - К.: КДІК, 1994. - 116с.
6. Музыкальная энциклопедия в 6 томах. Гл. ред. Келдыш Ю.В. — М.: Сов. Энциклопедия, Сов. композитор, 1978 – 1982 г. – Т.1, Т.4. – 6176с. с илл.
7. Пляченко Т.М. Підготовка майбутнього вчителя музики до роботи з учнівськими оркестрами та інструментальними ансамблями: [монографія] / Т. М. Пляченко. – Кіровоград: «Імекс-ЛТД», 2010. – 428 с.
8. Сідлецька Т. І. Культурно-історична еволюція українського оркестру народних інструментів: монографія /Т. І. Сідлецька. – Вінниця: ВНТУ, 2009. – 184 с.